

Rutin

Diarienummer: VON F 2021/0560

Kateterisering och katetervård av urinblåsa

Gäller för verksamhetsområde: Vård och omsorgskontorets hälso- och sjukvård

Framtagen av: Medicinskt ansvariga

Ersätter: VON F 2019/00430 003

Giltig från och med: 2021-03-15

Lägg märke till namnbytet Rutin på hälso- och sjukvårdens område kallades tidigare instruktion. Namnbytet har skett i och med revidering av Riktlinje för styrande och stödjande dokument på vård- och omsorgskontoret VON 2020/0997. Under en övergångsperiod används båda begreppen, då övergången sker succesivt.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	2
2. ANSVAR	2
2.1 LÄKARE	2
2.2 sjuksköterska	2
2.3 Medicinskt ansvarig sjuksköterska	2
2.4 Verksamhetschefen	2
3 ORDINATION	2
4 HYGIEN	3
5 PRINCIPER VID KATETERISERING OCH BLÄSSKÖLJNING AV URINBLÅSAN	3
6 RENHETSGRAD VID KATETERISERING	3
7 DELEGERING	3
7.1 Uppgift som inte kan delegeras	4
8 UPPGIFTER SOM KAN UTFÖRAS EFTER UTBILDNING/ORDINATION	4
9. DOKUMENTATION	4
9. UPPFÖLJNING	4
REFERENSER	5

1. Inledning

Kvarliggande kateter, KAD är en medicinteknisk produkt som ofta ger upphov till infektioner, den skall därför användas endast på strikta indikationer.

Urinvägsinfektion är den vanligaste vårdrelaterade infektionen och förekommer oftast i samband med behandling med KAD. Risken för vårdrelaterad urinvägsinfektion ökar med cirka tio procent för varje dygn som patienten har KAD. Bakterier kommer in via kateterns utsida (64%) eller insida (36%). Täta byten av urinuppsamlingspåse och bristande handhygien hos vårdpersonal och patient ökar risken för bakterieinvasion. Täta byten av urinuppsamlingspåse och bristande handhygien hos vårdpersonal och patient ökar risken för bakterieinvasion¹

2. Ansvar

2.1 läkare

Läkare har det medicinska ansvaret för ordination och kateterbehandling.

2.2 sjuksköterska

Sjuksköterska ansvarar för katetersättning, anpassade tillbehör, för att nödvändiga kontroller och åtgärder vidtas samt att uppföljningar sker.

2.3 Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS, ansvarar för att ta fram rutin och att följa upp att dessa följs.

2.4 Verksamhetschefen

Verksamhetschef ansvarar för att verksamheten har kännedom om denna rutin och att den följs i verksamheten. Verksamhetschefen ansvarar också för att det av MAS godkänt utbildningsmaterial för delegering av kateterisering av urinblåsa används.

3 Ordination

Läkarordination krävs för behandling med kvarliggande kateter via urinblåsan (KAD) och suprapubisk kateter samt för att utföra engångstappning, intermitternt kateterisering (IK) samt vid ren intermitternt kateterisering (RIK).

¹ Se Vårdhandboken www.vardhandboken.se

4 Hygien

Vid kateterisering av urinblåsa ska basala hygienrutiner tillämpas.

5 Principer vid kateterisering och blåssköljning av urinblåsan

Kateterisering och blåssköljning av urinblåsan ska utföras enligt rekommendationer i Vårdhandboken ². Som ett komplement gäller denna lokala rutin för Norrköpings kommun.

6 Renhetsgrad vid kateterisering

Ett aseptiskt arbetssätt tillämpas, det vill säga att produktens renhetsgrad bevaras. Det kan finnas tillfällen där steril metod behöver användas vid kateterisering, vilken metod som ska användas beslutas i samråd med ordinerande läkare.

7 Delegering

För att utföra kateterisering krävs att man är reellt kompetent, det vill säga att man genom erfarenhet i sin praktiska yrkesverksamhet eller genom fortbildning visat sig ha kunskap för att utföra den uppgift som avses, såväl teoretiskt som praktiskt. För att upprätthålla kompetens krävs att man utför en uppgift regelbundet. För att delegering ska kunna ske ska kateteriseringsuppgiften vara okomplicerad. I den individuella vårdplanen ska det framgå att kateteriseringsuppgiften är okomplicerad och att den kan utföras av delegerad omvårdnadspersonal.

Katetersättning i urinröret - utförs endast på läkarordination. Om den legitimerade sjuksköterskan anser att det är förenligt med en god och säker vård kan uppgiften delegeras att utföras av reellt kompetent omvårdnadspersonal.

Intermittent kateterisering - utförs endast på läkarordination. Om den legitimerade sjuksköterskan anser att det är förenligt med en god och säker vård kan uppgiften delegeras att utföras av reellt kompetent omvårdnadspersonal.

Blåssköljning – i syfte att rengöra blåsan bör planeras i samråd med läkare. Om den legitimerade sjuksköterskan anser att det är förenligt med en god och säker vård kan uppgiften delegeras att utföras av reellt kompetent omvårdnadspersonal.

Blåsträning – blåsträning bör planeras i samråd med läkare. Om den legitimerade sjuksköterskan anser att det är förenligt med en god och säker vård kan uppgiften delegeras att utföras av reellt kompetent omvårdnadspersonal.

² Se Vårdhandboken www.vardhandboken.se

7.1 Uppgift som inte kan delegeras

Suprapubisk kateterisering - utförs endast på läkarordination av legitimerad sjuksköterska. Uppgiften kan inte delegeras till omvårdnadspersonal inom vård- och omsorgskontoret Norrköpings kommun.

8 Uppgifter som kan utföras efter utbildning/ordination

Skötsel av hud och infart vid suprapubis kateter - kan utföras av omvårdnadspersonal efter utbildning/ordination av legitimerad sjuksköterska.

Kateterfunktion, hygien, byte, tömning, tillsyn och kontroll av innehåll i urinuppsamlingspåse - kan utföras av omvårdnadspersonal efter utbildning/ordination av legitimerad sjuksköterska.

9. Dokumentation

Vårdplan ska alltid upprättas. I vårdplanen ska det framgå

- ordinerande/ansvarig läkare,
- indikation,
- beräknad behandlingstid,
- beräknad liggstid och uppföljningsdatum för katetern,
- typ av kateter, storlek och mängd vätska i kuffen, typ av uppsamlingspåsar,
- observationer vid insättningen och uttagande av kateter, eventuella komplikationer,
- patientens egna iakttagelser och upplevelser av behandlingen exempelvis smärta eller rädsla vid kateteriseringen,
- uppgifter om kateteriseringen är komplicerad eller okomplicerad och om det kan utföras av delegerad omvårdnadspersonal.

9. Uppföljning

Legitimerad sjuksköterska ska utföra täta och regelbundna uppföljningar. Ställningstagande till patientens behov av fortsatt KAD görs i samråd med ordinerande läkare.

Referenser

Vårdhandboken - www.vardhandboken.se

Hälso- och sjukvårdsarbetsuppgifter i särskilt boende, hemtjänst och hemsjukvård
<https://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Vardprocesser/Samverkan-vid-in--och-utskrivning-av-patient/Ostra-lansdelen/Samverkansrutiner/>

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård.
<https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/lagar-och-foreskrifter/foreskrifter-och-handbocker/sosfs-199714/>